

Juny del 2010

SUMARI

Presentació

Notícies breus

On és?

Novetats bibliogràfiques

Què estem preparant

Instruments de descripció

A destacar

L'entrevista

Consells des de l'arxiu

Cinema i arxius

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

Presentació

IDENTIFICA'M

Un bloc a l'Arxiu Nacional d'Andorra?

<http://identificam.blogspot.com/>

L'Arxiu Nacional d'Andorra comença, amb la creació d'aquest bloc, un nou camí. Entrem dins la blocosfera per dur a terme dos tasques importants en qualsevol arxiu fotogràfic: la difusió i la identificació de personatges i d'entorns.

La identificació de llocs, de personatges i d'entorns es converteix, moltes vegades, en una tasca difícil i complicada. La necessitat de l'ajuda externa ens ha fet entendre que les anomenades "xarxes socials" ens poden ser de gran ajut. Creiem que la xarxa que ens resulta més còmoda per fer aquesta prova és un bloc.

Un bloc és fàcil d'entendre i de concebre. No necessitem un suport informàtic gaire gran i tampoc no cal un grup humà molt gran

Un bloc és fàcil de visualitzar i s'hi pot circular sense dificultats. Entenem que pot ser una eina útil per a la tasca d'identificació i de difusió d'una part important de les imatges.

Sens dubte és una bona eina dins de la xarxa.

A banda dels primers dies, per la novetat, la mitjana diària d'entrades és de 25 a 30 visites diàries. És una resposta acceptable tenint en compte que tan sols afegim imatges un dia a la setmana.

La resposta dins de la xarxa, en l'àmbit de l'arxivística i l'àmbit patrimonial, ha estat excel·lent. Ens han adjuntat a diversos llocs webs, com els arxivers de Lleida (<http://gruparxivierslleida.wordpress.com/>) i ens van seleccionar com a bloc destacat a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya (<http://www20.gencat.cat/portal/site/Patrimoni/menuitem.>), a l'apartat de blocs.

De moment la resposta mediàtica és molt positiva. Malauradament, la identificació de llocs i de personatges segueix sent una tasca difícil. Ara comença una nova fase

d'aquest bloc, volem intentar arribar a un acord amb les cases pairals que facin activitats d'informàtica amb els seus usuaris, per poder incloure el bloc i que així ens puguin ajudar en la identificació de les imatges. ■

Notícies breus

NOVA EXPOSICIÓ A LA WEB

Josep Salvany. Andorra 1916

<http://exposicions.arxius.ad/>

Amb aquest títol podreu veure la cinquena exposició a la pàgina web dedicada a les exposicions en línia.

El fons fotogràfic Josep Salvany és propietat de la Biblioteca de Catalunya i gràcies a la col·laboració entre les dues entitats podem tenir les imatges realitzades pel Sr. Josep Salvany durant una excursió que va fer a Andorra l'any 1916.

Antiga església de Sant Pere Màrtir d'Escaldes-Engordany. Carrer estret, antiga plaça de les Caldes i cal Fusiler (1916). 35-FSA

Autor: Josep Salvany i Blanch

El fons (part d'Andorra) consta de 46 imatges realitzades entre el 22 i el 25 de juny de l'any 1916. A la pàgina web n'hem penjat 37 dins de tres àmbits *Esglésies i art religiós*, *Paisatge* i *Paisatge urbà*.

Com sempre, desitgem que sigui del vostre interès.

Podeu trobar més informació del fons a l'exposició.

Un terreny per a l'Arxiu Nacional

Els arxius són els graners de la història, són els espais de la memòria i, oberts al públic, han d'esdevenir institucions que participin amb i de l'activitat del lloc on estan. S'han d'integrar i deixar-se acollir per la comunitat que els visita i que els reclama. És un centre actiu que disposa de sales obertes al públic especialitzat i novell, és una institució que té la responsabilitat de fer pedagogia amb els centres d'ensenyament i vers la societat en general, és una institució activa que programa exposicions, mostres i conferències. L'Arxiu Nacional, també, és l'espai físic que custodia el patrimoni documental nacional, i una de les entitats que té la responsabilitat de fomentar els valors de la cultura i el respecte pel patrimoni. I és per tot això que des de fa molt temps l'arxiu necessita més espai físic i que s'han iniciat converses i contactes per trobar un nou emplaçament.

La ministra d'Educació i Cultura, Susanna Vela, i el cònsol major de la Massana, Josep Maria Camp, es van reunir el mes de febrer passat per trobar un bon emplaçament per a l'Arxiu Nacional. El terreny que es va acordar en aquesta reunió ja havia estat proposat en una primera ocasió, però havia estat desestimat perquè no hi cabien totes les infraestructures. El terreny està situat entre la zona del Través i el camí de les Palanques i és una de les artèries de desenvolupament i creixement urbanístic prevista al Pla d'ordenació urbanística de la Massana. L'orientació és l'adequada, el terreny té possibilitats, la planificació viària és ventajosa i la previsió de l'ordenació de

l'espai amb el centre de la Massana és favorable.

A més a més, tenim l'oportunitat de pensar en la construcció d'un edifici singular i respectuós amb el medi ambient. S'està avançant molt en investigació pel que fa a edificis sostenibles, les tècniques que afavoreixin la reducció dels costos energètics, l'harmonia amb el paisatge i l'entorn. Tenim l'oportunitat de dissenyar polítiques d'estalvi energètic amb una construcció que redueixi les despeses derivades del manteniment i la climatització, i pensar en la possibilitat d'utilitzar energies renovables allà on sigui possible. També, per conservar la documentació, estem seguint de prop els darrers avenços tecnològics que permeten estabilitzar els nivells de temperatura i humitat en els dipòsits dels documents, així com alguns sistemes de seguretat que minimitzen els riscos que pot patir un arxiu.

Ampliació de l'espai

Mentre no puguem tenir el nou edifici per a l'Arxiu, estem fent petites reformes per millorar el funcionament intern. Durant els darrers mesos s'han reorganitzat l'espai destinat a la microfilmació, la digitalització i el laboratori de fotografia digital i audiovisuals. La ubicació d'aquests equipaments en una única zona permet millorar el circuit de treball i optimitzar la utilització dels equipaments tècnics disponibles.

Inventari dels fons documentals del Govern d'Andorra

L'actuació sobre els fons documentals del Govern dipositats a l'Arxiu Nacional d'Andorra es va iniciar al gener d'aquest any i consisteix a aprofundir en el tractament de la documentació: establir i identificar els fons documentals del Govern, classificar la documentació, ordenar-la quan calgui intentant agrupar la documentació que fa referència a un mateix assumpte, i descriure-la a la base de dades de documents de l'Arxiu Nacional d'Andorra. Tots aquests procediments tenen l'objectiu de

fer més accessible la documentació als usuaris de l'Arxiu, tant interns (les mateixes oficines productores de documentació) com externs (investigadors i persones interessades). S'ha de tenir en compte, no obstant això, que no tota la documentació és consultable: s'ha establert que la documentació de lliure accés serà la que tingui, com a mínim, 30 anys d'antiguitat (l'accés s'estableix pel reglament de l'Arxiu Nacional d'Andorra del 2005).

La documentació del Govern ingressa a l'Arxiu per transferències regulars acompanyada d'un full de transferència on l'oficina productora indica les dades bàsiques per identificar-ne el contingut. Es pot trobar documentació provinent, entre d'altres, de Secretaria General, dels ministeris d'Afers Exteriors, d'Ordenament Territorial, Agricultura, Indústria, Educació i del Registre Civil, ja sigui produïda per aquests ministeris o bé pel Consell General, de l'any 1899 fins a l'actualitat. El volum és d'uns 87 metres lineals aproximadament. La documentació és molt diversa: hi ha llibres d'actes de la Junta de Finances, la Junta de Població, la Junta de Carreteres i la de Serveis Públics, llibres de registre de naixements, matrimonis, defuncions, vehicles, passaports; i també convenis i projectes de construcció, entre d'altra documentació.

Els drets d'autor dels fons fotogràfics a l'arxiu

El mes de juny de l'any 1999 és una data molt important per als autors d'imatges, els gestors, els productors, els creatius, els propietaris...: el Consell General aprova la Llei de drets d'autor i drets veïns d'Andorra.

És en aquest moment quan la difícil tasca de gestionar els drets d'autor i l'ús de les imatges que fins a aquest dia estaven "protegides" per un decret de l'any 1977 acordat pel veguer episcopal i francès quedava definitivament cobert.

Va ser el moment en què les imatges que tenim dipositades a l'Arxiu sota diverses modalitats (cessions, donacions, vendes...)

quedaven definitivament protegides per la Llei. Va ser l'hora d'aplicar-la amb el màxim rigor que exigeix la mateixa Llei, tant pel respecte que es mereixen els autors de les imatges, com pels propietaris i tota la gent que ha fet confiança a l'Arxiu per protegir i salvaguardar milers i milers d'imatges de tot tipus; familiars, institucionals, paisatgístiques... Totes formen part de la història del país.

Però, malauradament, no tothom entén de la mateixa manera la difusió i l'ús indegut dels fons fotogràfics de l'Arxiu Nacional d'Andorra.

La difusió dels fons fotogràfics és una de les tasques bàsiques que fa l'Arxiu.

L'ANA sempre ha intentat fer una difusió el més àmplia i pública possible dels fons que custodia. Una difusió oberta a tothom i per a tothom, lliure i que tingui la màxima cobertura possible. Per aquest motiu hi ha dos llocs a la xarxa on és possible visitar part dels fons fotogràfics. A més, s'ha combinat aquesta difusió amb exposicions físiques al Principat i a l'estranger, publiquem catàlegs i fem diverses col·laboracions. Ara bé, aquesta difusió va estretament lligada amb la protecció dels drets dels autors de les imatges i dels drets econòmics que poden generar l'ús d'aquestes imatges, tal com diu la Llei que els afecta.

Malgrat que l'ANA intenta fer complir la llei amb rigor protegint amb contractes específics totes les imatges que els usuaris demanen i de les quals fan ús, molts cops no es pot evitar que aquest ús sigui indegut o, fins i tot, que les mateixes imatges piratejades siguin presents a la xarxa en general i més específicament a les conegudes xarxes socials.

Ara bé, ha de ser una institució com l'Arxiu Nacional d'Andorra, que conserva i difon el patrimoni fotogràfic del país, qui faci les tasques de "Societat General d'Autors"?

Ha de ser l'Arxiu Nacional d'Andorra qui ha de perseguir i trobar els infractors dels usos indeguts de les imatges?

n és?

Autor: Henri Gaussen
Fons : FHG

Esdevé inajornable la creació d'un organisme que vetlli per protegir i fer complir la Llei dels drets d'autor i drets veïns d'Andorra.

El Principat d'Andorra ha signat els següent els convenis internacionals següents, quedant protegida pels drets internacionals:

- Conveni de Roma per a la protecció dels artistes intèrprets o executants, els productors de fonogrames i els organismes de radiodifusió, del 25 de maig del 2004
- Conveni de Berna per a la protecció de les obres literàries i artístiques, del 2 de juny del 2004

- Conveni de París per a la protecció de la propietat industrial, del 2 de juny del 2004

Cada dia més ens trobem que el control dels drets d'autors de les imatges que surten de l'Arxiu (o que ens pirategen a la xarxa) és una tasca més difícil i complexa, i que a la llarga pot desbordar la tasca pròpia de l'ANA.

Cal avançar doncs, en la creació d'una societat reguladora dels drets d'autor d'Andorra i que sigui aquesta mateixa societat, tutelada majoritàriament per l'Administració Pública, qui fomenti les bones pràctiques en la protecció dels drets d'autor al Principat. ■

Novetats bibliogràfiques

Armengol Aleix, Esther [et al.]

Andorra, un profund i llarg viatge

Andorra: Govern d'Andorra; Fundació Crèdit Andorrà, 2009.- 703 p.

Benet, Claude

Guies, fugitius i espies: Camins de pas per Andorra durant la Segona Guerra Mundial

Andorra: Editorial Andorra, 2009.- 278 p.

Calvet, Josep

Les muntanyes de la llibertat: El pas dels evadits pels Pirineus durant la Segona Guerra Mundial, 1939 – 1944

Barcelona: L'Avenç, 2008.- 237 p.

Giménez Rayo, Mabel

Documentación audiovisual de televisión: la selección del material

Gijón: Ediciones Trea, 2007.- 214 p.- Biblioteca economía y administración cultural; 171 p. ■

Què estem preparant

Fons de Forces Hidroelèctriques d'Andorra S.A. (FHSA)

Al gener del 2008, es va formalitzar un conveni entre el Govern i FEDA amb l'objectiu de col·laborar en l'inventari, la reproducció i la posterior transferència a l'Arxiu Nacional d'Andorra de la documentació produïda per Forces Hidroelèctriques d'Andorra, SA (FHSA). Gràcies a aquest acord, des del passat mes de gener i per un període de 9 mesos, es va contractar una persona per treballar en la classificació i l'elaboració de l'inventari d'aquest fons.

El volum documental conservat ocupa uns 40 metres lineals, a més a més s'hi ha d'afegir aproximadament uns 1.880 plànols solts, els quals no estan inclosos en els expedients. Cronològicament abraça una part important del segle XX, de l'any 1928 a l'any 1989. Tots aquests factors fan d'aquest fons una important eina de treball per als ciutadans interessats en la història més recent d'Andorra. De la mà de FHSA i gràcies a la producció i distribució d'electricitat, Andorra es va modernitzar i es va obrir al món amb la construcció de carreteres i la instal·lació de línies telefòniques.

Instrumentos de descripción

Des del mes d'abril d'enguany, està a disposició dels usuaris de l'Arxiu l'inventari del "Fons Documental de Casa Giberga".

Aquest fons familiar i patrimonial de l'Aldosa, a la parròquia de la Massana, consta de 3.014 unitats documentals, de les quals 96 són en suport pergamí. A més de la informació sobre els 7 segles d'història familiar, de 1283 a 1982, ens aporta notícies sobre la gestió de la parròquia de la Massana i alhora sobre la de les valls d'Andorra. També proporciona informació sobre les relacions tant entre les diferents parròquies com entre les Valls i els països veïns.

FONS FAMILIAR MOLINÉ CANAL

Sota el títol Records de Família l'arxiu ha incorporat al seu fons 8 pel·lícules en 58 mm de la Família MOLINÉ CANAL majoritàriament en color i sense veu.

Aquest fons recull enregistraments de la família en els que es mostren escenes de la vida quotidiana, principalment apareixen celebracions familiars (bateigs, comunions i casaments), pícnic per les valls d'Andorra, festivals escolars i algunes excursions i períodes de vacances. Sens dubte, aquest material esdevé un testimoni important i un complement a la documentació històrica d'Andorra durant les darreres dècades del s. XX.

Els 32 documents que conformen aquest fons poden ser consultats a les dependències de l'Arxiu amb identificació i sol·licitud prèvies.

Recuperació del fons documental de l'arquitecte Xavier Pla i Pujol

La funció principal de l'Arxiu Nacional d'Andorra és preservar i conservar el patrimoni documental d'Andorra per fer-lo accessible als investigadors i al conjunt dels ciutadans. En compliment d'aquesta funció, l'Arxiu Nacional intenta recuperar la documentació d'interès per a la història del país, la que testimonia els canvis i les activitats econòmiques, socials, culturals, artístiques, científiques, etc.

En el marc de les actuacions de recuperació del patrimoni, des del març d'aquest any s'han iniciat els contactes per dipositar a l'ANA el fons documental de l'arquitecte andorrà Xavier Pla i Pujol, dipositat actualment al Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra (COAA). Aquests contactes es van concretar amb una visita al COAA el 4 de març per veure el volum, el contingut i l'estat de conservació de la documentació. El traspàs de la documentació del COAA a l'Arxiu Nacional es formalitzarà amb de la signatura d'un conveni de donació amb els hereus de l'arquitecte.

Xavier Pla va néixer el 1906 a l'Hotel Pla de la plaça Santa Anna d'Escaldes. Va obtenir el títol d'arquitecte a la Universitat Central de Barcelona l'any 1934 amb unes notes excel·lents. Ja durant la carrera va fer projectes com l'ampliació i la reforma de l'Hotel Pla, i la proposta i la creació del carrer Santa Anna. Finalitzats els estudis, va guanyar una beca per

estudiar a l'estranger que li va permetre viatjar per França; els anys posteriors va treballar a França i a Espanya. L'any 1941 va tornar a Andorra i va obrir un despatx a l'Hotel Pla, on va alternar la feina d'arquitecte amb la d'hoteler. El 1993 el COAA el va nomenar soci d'honor. Va morir el novembre del 1996.

La documentació del fons Xavier Pla està agrupada en tres caixes amb 28 carpetes, 22 de les quals corresponen a projectes d'arquitectura, tant per a institucions públiques (la casa del Quart d'Ordino, les escoles del Quart de Sispony i d'Encamp o el cementiri del poble de Pal, entre d'altres) com per a empreses i privats (la fàbrica de curtits, l'Hotel La Terrassa i diverses cases particulars i edificis de pisos). Majoritàriament es tracta de plànols. També hi ha sis carpetes amb documentació diversa com fotografies, correspondència, fulls de notes o plànols de diversos projectes. La documentació està datada entre 1927 i 1955, aproximadament.

L'ingrés de la documentació a l'Arxiu comporta l'ingrés d'un fons amb un important valor històric ja que, com resalten el Sr. Antoni Molné i el Sr. Antoni Pol a la publicació *Xavier Pla i Pujol 1906/1996. Escrits, projectes i obres d'arquitectura*, Xavier Pla va ser el primer arquitecte andorrà amb formació acadèmica, va fer tota la seva obra en un període històric, de transició, molt important per a Andorra i va ser un dels arquitectes de l'anomenada "arquitectura del granit", que conjugava tradició i modernitat. ■

destacar

3a Trobada de l'observatori permanent d'arxius i televisions locals, 10 de maig de 2010. Andorra la Vella

El passat dia 10 de maig es va celebrar a Andorra la 3a Trobada de l'observatori permanent d'arxius i televisions local organitzada per l'Arxiu Nacional d'Andorra.

L'Observatori es va crear l'any 2008 a partir de la signatura d'un conveni de

col·laboració entre l'Ajuntament de Girona, la Xarxa Audiovisual Local, l'EPE; l'Associació d'Arxivers de Catalunya i l'Arxiu Nacional d'Andorra amb l'objectiu de tractar aspectes vinculats amb la conservació i la gestió de la documentació audiovisual produïda i/o conservada en aquestes institucions.

L'objectiu del grup de treball és contribuir a la millora de les pràctiques arxivístiques

aplicades a la conservació i la gestió de la documentació audiovisual procedent de les televisions. També té l'objectiu d'establir un mecanisme de diàleg i intercanvi que es pugui materialitzar com a conclusions en un corpus teoricopràctic.

En aquesta tercera jornada i sota el lema "Construint criteris comuns", els membres de l'Observatori han debatut, tal com indica el programa, sobre aspectes tècnics com són els formats dels materials audiovisuals i els criteris de selecció a aplicar en els fons documentals tenint en compte les recomanacions i les normatives internacionals i nacionals i posant èmfasi en les bones pràctiques que es duen a terme en aquests centres.

També, s'ha aprofitat la reunió per presentar la Guia de bones pràctiques per a la creació d'un Observatori d'arxius i televisions locals. La guia s'ha editat en quatre idiomes (català, castellà, anglès i francès) en la seva versió completa, i en quatre idiomes més (àrab, rus, hindú i japonès) en la seva versió reduïda. A més, ha rebut el suport i el finançament del Consell Internacional d'Arxius (ICA).

Finalment, s'ha treballat i debatut sobre les noves línies d'acció que ha d'emprendre l'Observatori i sobre quin serà el model i l'estructura del Manual de gestió en matèria de documentació audiovisual que es vol desenvolupar.

A la tercera jornada de l'Observatori han assistit 24 professionals de 13 institucions vinculades amb el sector audiovisual de Catalunya i Andorra

- Arxiu de Matadepera
- Arxiu Històric de Sabadell
- Arxiu Nacional d'Andorra
- Associació d'Arxivers de Catalunya
- Centre de Recerca i Difusió de la Imatge
- ETV-Llobregat TV
- La Sexta
- RTVA, SA
- Televisió del Clot-Sant Martí
- TV Pirineus
- TV Ripollès
- TVM-MDTV
- Xarxa Audiovisual Local

Més informació sobre l'Observatori:
<http://www.xtvlblocs.cat/observatori/>

entrevista

GIREM LA SECCIÓ AL REVÉS!

Aquesta secció és un espai per conèixer millor la feina que duen a terme dia a dia els professionals que treballen a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

L'arxiu, per servir-vos!

Cada cosa al seu lloc

Noemí Rodríguez, periodista

La Lúdia Arbués és una dona menuda i de somriure fàcil. Polida, endreçada i metòdica...i és que no pot ser d'una altra manera si vols tenir cada cosa al seu lloc. Fa quatre anys que treballa als Arxius i una signatura de la carrera d'història li va desvetllar la passió per l'arxivística. Un segon cicle sobre aquesta qüestió i l'especialització després en gestió de documents l'han posada al capdavant

de garantir-nos que d'aquí a un grapat d'anys, els nostres rebesséssim sabran com es feien les coses a l'administració nacional a les primeries del segle XXI.

- Quina és la vostra feina?

Treballem per implementar el sistema de gestió de documentació en tots els àmbits de l'administració del Govern d'Andorra.

Com saps, una de les funcions de l'Arxiu és la de preservar els fons, i tota la documentació que genera l'administració és susceptible de formar part de l'Arxiu, per això és tant important que es manipuli i organitzi de forma correcta. Una feina que a més també serveix per millorar l'eficàcia de cada departament en tant que controlen millor els seus expedients.

- **De quina manera ho desenvolupeu?**

La nostra feina consisteix en donar les pautes necessàries perquè quan aquesta documentació arriba a l'Arxiu, ho faci gestionada i organitzada correctament.

D'aquesta manera tothom ho fa de la mateixa manera i arriba amb garanties.

- **Suposo que hi haurà uns procediments consensuats.**

Exacte, d'una banda tenim la classificació, que es fa a partir d'un quadre de classificació que recull les funcions i competències de cada ministeri, departament o servei. D'aquesta manera, a cada expedient, s'identifica la funció com a resultat de la qual ha estat creat. Tot plegat, ens serveix per saber en quin lloc va cada cosa i com anomenar-la.

Després s'han de seguir les pautes que marca aquesta classificació.

I finalment hi ha una descripció documental de tots els documents que integren un expedient, que és la mena de document amb què treballa generalment l'administració. La fem a partir d'una base de dades i consisteix a identificar el contingut de cada expedient: l'assumpte de què tracta, l'any d'inici, l'any de tancament, la classificació que li correspon i el contingut de cadascun dels documents que integren l'expedient.

- **Què és un expedient i amb quins altres paràmetres trebal·leu?**

Els expedients, són un conjunt de documents que tracten sobre un mateix assumpte. Per exemple: En el cas d'una exposició, en l'expedient es reuneixen tots els documents que s'han manipulat i tramés per dur a terme aquesta iniciativa: des de les invitacions, als contactes amb els artistes, la gestió de la producció de la mostra: des del lloguer de la sala als canapès de la inauguració... un cop aquesta informació està ben descrita i compilada a l'expedient ja es pot guardar.

També treballem sobre la base de dades, que recull el conjunt dels expedients produïts per un departament o servei i permet tenir-los identificats i cercar-los, i que ha de donar resposta a les demandes que es puguin formular i que recull tota la informació de què es disposa i finalment fem molta incidència en l'arxivatge, que diu de quina manera s'han de guardar i emmagatzemar aquests expedients dins dels armaris. Dins els armaris, o prestatges o dipòsit d'arxius. Diguem que dóna les pautes sobre com guardar i tenir ordenats físicament els expedients a les oficines.

- **Suposo que aquestes instruccions s'han de transmetre a qui manipula els expedients.**

Sí. En els darrers mesos estem fent força atenció a la qüestió de la formació. Estem impartint cursos en diversos departaments per aconseguir que tota l'administració acabi treballant de la mateixa manera i amb els mateixos criteris.

- **Quin grau d'implementació té actualment aquest mètode de treball?**

Actualment hi ha departaments on aquest sistema ja està implementat i nosaltres només fem una mena de reciclatge. És el que passa per exemple als diferents departaments del Ministeri de Cultura, on entre finals de l'any passat i principis d'aquest hem estat desenvolupant formacions de seguiment i recordatoris entre els treballadors de Patrimoni Cultural, dels serveis centrals i també amb empleats d'altres departaments adscrits al Ministeri de Cultura com ara el servei de

Política Lingüística, el servei d'Arxius o les Biblioteques, tant la Pública com la Biblioteca Nacional d'Andorra.

- **Cal molt de temps per assumir aquesta nova forma de treballar?**

No. Normalment es fan formacions de dues hores de durada. No és complicat d'aprendre, el més complex és aplicar aquests coneixements al dia a dia, però en general no hi ha problemes i si mai hi ha algun dubte ens contacten i mirem de donar la millor solució en cada cas.

- **No tots els departaments estan acostumats a gestionar la informació de la mateixa manera.**

És cert. També estem fent formacions a altres departaments que fins ara no utilitzaven aquest sistema de gestió de documentació. És el cas del Ministeri d'Educació on des de fa uns mesos, la meua companya Anna Cia està fent formacions específiques per a cada procediment d'una manera global entre tots els treballadors, així tothom sap què ha de fer amb la documentació que genera el seu departament. Val a dir que fins ara les formacions es feien només entre aquells que havien de gestionar una part de la feina i només sobre la part que li corresponia. D'aquesta manera tots coneixen el sistema en totes les fases.

- **En quins serveis ja funciona plenament?**

Actualment hi ha diversos departaments que ja treballen amb aquest sistema com és el Ministeri d'Exteriors, el d'Agricultura i el de Cultura, entre

d'altres. A poc a poc ho anirem implementant a la resta de departaments de govern.

- **Quines són les principals dificultats en el dia a dia?**

Depèn del departament i de la documentació. Hi ha departaments que treballen amb documentació molt homogènia, i per tant sempre es gestiona de la mateixa manera. Això és més fàcil i genera menys dubtes. En altres departaments o quan en un mateix expedient hi ha implicats diversos departaments les coses es compliquen per determinar com s'han de fer determinades accions, a vegades tant senzilles com saber qui ha de guardar la documentació.

Val a dir que la classificació sempre és un concepte complex, és un concepte nou que cal anar implementant, i que la descripció també té les seves dificultats, per això és tant important que els expedients estiguin ben fets.

- **Es tenen presents les noves tecnologies?**

Ho estem estudiant. És un tema molt nou. Tot i això, hi ha determinats criteris que s'assemblen molt als que ja estem aplicant en el suport paper i que també apliquem. La documentació que es genera electrònicament s'endrega en carpetes, una per cada expedient...però hores d'ara no es té clar quines són les garanties de conservació d'aquestes dades en el futur i tot plegat s'està estudiant a nivell internacional.

Ja veurem. ■

Consells des de l'arxiu

La conservació dels documents d'arxiu que afecta el patrimoni documental contemporani

Bàsicament es tractaria de la conservació de la documentació que genera l'Administració pública actualment.

Els documents d'arxiu contemporanis són part de la memòria d'un país. Des del Ministeri de Cultura, i concretament des de l'Arxiu Nacional, s'està fent un gran esforç perquè la documentació que generen i reben els diferents ministeris es tracti seguint uns criteris i procediments

unitaris que permetin la seva identificació i recuperació: aquests procediments són l'organització en expedients, la classificació, la descripció documental d'aquests expedients en una base de dades i l'arxivatge o ordenació física de la documentació. Però aquest esforç no servirà de gran cosa si no protegim també la integritat física d'aquest patrimoni documental.

Tenim constància que avui en dia les administracions públiques i privades utilitzen en llurs activitats diversos tipus de suports documentals amb una garantia de conservació incerta (papers reciclats i ecològics, papers plastificats, setinats, cartolines àcides tenyides, caixes d'arxiu definitiu poc adients per a la conservació documental...).

L'interès per l'ús de materials reciclats i ecològics, de cara als múltiples beneficis a l'hora de reduir costos i contaminar menys el medi ambient, es pot convertir en un desavantatge preocupant per a la documentació destinada a integrar-se en els arxius històrics

Així, doncs, el problema se centra bàsicament en l'escassa garantia de conservació que generalment ofereixen aquests tipus de materials i, en conseqüència, en l'existència efímera de la informació que contenen.

El procés de degradació que actualment ja pateixen un gran nombre d'aquests documents ens obliga a reflexionar sobre el preocupant problema que ja se'ns mostra de manera tant evident. Són ben coneguts els símptomes d'autodegradació de molts d'aquests suports: coloració groguenca, debilitament, descoloriment, friabilitat... Fenòmens que en presagien l'efímera existència a causa de l'acidesa que contenen. Aquesta acidesa altament nociva resulta dels residus de la seva pròpia natura arbòria i d'altres substàncies oxidants utilitzades en l'elaboració de les pastes papereres.

Per tractar d'esmortir aquest procés degradant que afecta i que afectarà la documentació gràfica d'interès històric del final dels segles XX i XXI, és inqüestionable que hem de saber utilitzar cada tipus de suport (paper, carpetes, caixes...) segons les seves qualitats i imposar-ne l'ús en aplicacions concretes.

En aquest sentit utilitzarem preferentment els papers reciclats o de rel àcida per a documents temporals poc importants, i utilitzarem els anomenats papers de conservació o permanents per a documents que s'han de conservar més de deu anys i que passaran a formar part d'un expedient.

També és important tenir en compte que en aquests expedients hi pot haver un seguit de documents forans que formaran part d'aquesta documentació que s'ha de conservar i que segurament patiran d'arrel àcida. Podem protegir aquests documents amb l'anomenat paper barrera, que és un paper sense àcid que no s'engrogeix amb el pas del temps i que conté una reserva alcalina que neutralitza la migració dels àcids.

Amb aquest paper podem fer les camises que protegiran els documents i que faran de barrera entre el document i els factors externs i que els agredeixen com la llum, la pols, la humitat, la temperatura i les migracions àcides de carpetes i documents veïns.

També seria aconsellable que el custodi de tot aquest conjunt de documentació administrativa es conservés en caixes d'arxiu definitiu amb reserva alcalina de manera que, un cop tancats els expedients, la documentació romanguí en un estat de conservació òptim i definitiu. ■

Cinema i arxius

Recomana'ns pel·lícules en les que apareguin arxius, documentació estratègica o important per a publicar-les a l'Arxivand

Nosaltres et proposem:

Ángeles y Demonios

Dirigida per Ron Howard

Estrenada en 2009

Basada en la novel·la homònima escrita per Dan Brown i protagonitzada per Tom Hanks

La pel·lícula mostra l'Arxiu Secret del Vaticà, arxiu universalment reconegut com

un dels arxius més importants del món per la quantitat, varietat i riquesa dels seus fons.

Els documents que es conserven fan referència tant a la història de la civilització cristiana des de l'Edat Mitjana fins els nostres dies, altres documents que fan referència a la història de cada país; en alguns països, els aquests documents vaticans són els més antics, els primers amb els que comença la seva història nacional.

Actualment, a l'Arxiu es conserven més de 630 fons arxivístics distints equivalents a una extensió aproximada de 85 kilòmetres lineals de prestatgeries que cobreixen un arc cronològic pràcticament continu de més de 800 anys d'història. El document més antic data de finals del segle VIII.

Aquests fons es poden subdividir en sis categories: fons relacionats amb les oficines de la cúria, fons dels arxius i representacions pontificies, fons familiars i

particulars, fons dels concilis, fons d'ordres religioses, monestirs, abadies i arxivconfraries i finalment fons miscel·lanis.

Alguns dels documents dipositats a l'arxiu són:

- El pergamí de l'absolució de Climent V a l'ordre del Temple (agost de 1308)
- Carta autògrafa de Miquel Àngel al bisbe de Cesena (gener de 1550)
- Actes del procés contra el científic Galileu Galilei (des de 1616 fins 1633)
- La sol·licitud de la nul·litat matrimonial d'Enric VIII, que donaria origen a l'anglicisme

El Nombre de la Rosa

Dirigida per Jean-Jacques Annaud

Estrenada en 1986

Basada en la novel·la homònima escrita per Umberto Eco i protagonitzada per Sean Connery i Christian Slater

Des del punt de vista arxivístic destaquem el tractament dels següents temes a la pel·lícula:

- L'accés a documentació única com és el cas dels manuscrits de l'Abadia
- El sistema de reproducció dels manuscrits medievals per a crear noves 'edicions' es feia a través de la transcripció o còpia manual,
- La importància que es dóna al voler saber, al voler conèixer; o com poèticament afirma Umberto Eco 'la luxúria del intel·lecte'
- I per últim, la censura bibliogràfica que es produeix al no permetre a accedir a obres i documents que a l'època es consideraven perillosos com és el cas del llibre d'Aristòtil *Poètica* ■

Arxiv@nd

**BUTLLETÍ
DE L'ARXIU NACIONAL
D'ANDORRA
Ministeri d'Educació
i Cultura**

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:

Centraleta: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:

de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:

Imatge gràfica
Govern d'Andorra

Consell de redacció:

Esther Carrillo
Margarita Ceña
Isidre Escorihuela

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o parcial del butlletí digital.